

การพัฒนาความสามารถในการสื่อสารทางอารมณ์ คุณธรรมและจริยธรรมของ
เด็กไทยอายุ 6 - 12 ปี

นางสาวภัสสร่า แสงมาลี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาชาวทวิทยา ภาควิชาชาวทวิทยาและสื่อสารการแสดง
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2549
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPING EMOTIONAL AND ETHICAL COMMUNICATION
COMPETENCE IN 6 TO 12 YEAR-OLD THAI CHILDREN

Miss Passara Sangmalee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Speech Communication
Department of Speech Communication and Performing Arts
Faculty of Communication Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

491147

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การพัฒนาความสามารถในการสื่อสารทางอารมณ์ คุณธรรม
และจริยธรรมของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี

โดย

นางสาวภัศรา แสงมาลี

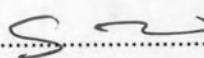
สาขาวิชา

วาทวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษา

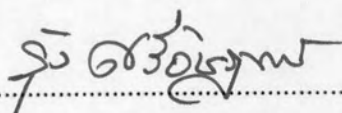
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รุ่ง ศรีอัษฎาพร

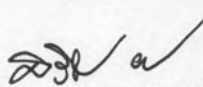
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ อวยพร ฟานิช)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รุ่ง ศรีอัษฎาพร)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ศิริชัย พงษ์วิชัย)

ภัทศรา แสงมาลี : การพัฒนาความสามารถในการสื่อสารทางอารมณ์ คุณธรรมและจริยธรรมของ
เด็กไทยอายุ 6-12 ปี (DEVELOPING EMOTIONAL AND ETHICAL COMMUNICATION
COMPETENCE IN 6 TO 12 YEAR-OLD THAI CHILDREN)

อ. ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. รุ่ง ศรีธัญญาพร, 150 หน้า.

การศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของชุดโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบุคลิกภาพการพูดและการ
แสดงออกของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะความสามารถในการสื่อสารทาง
อารมณ์ คุณธรรมและจริยธรรม ตลอดจนค้นหารูปแบบกิจกรรมการสื่อสารเพื่อพัฒนาความสามารถใน
การสื่อสารทางอารมณ์ คุณธรรมและจริยธรรมของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การ
สังเกตพฤติกรรมทางวัจนภาษาและอวัจนภาษาของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี ที่เข้าร่วมกิจกรรมการพูดและ
การแสดงออก โดยแบ่งเป็นเด็กอายุ 6-8 ปี จำนวน 28 คน และเด็กอายุ 9-12 ปี จำนวน 37 คน รวมทั้งสิ้น
จำนวน 65 คน

ผลการวิจัยพบว่า เด็กไทยอายุ 6-8 ปี สามารถสื่อสารทางอารมณ์และสื่อสารทางคุณธรรมและ
จริยธรรมด้วยวัจนภาษามากกว่าเด็กไทยอายุ 9-12 ปี ในขณะเดียวกัน เด็กไทยอายุ 6-8 ปี สามารถสื่อสาร
ทางอารมณ์และสื่อสารทางคุณธรรมและจริยธรรมด้วยอวัจนภาษาน้อยกว่าเด็กไทยอายุ 9-12 ปี ทั้งนี้การ
จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นและแสดงออกทางอารมณ์ ตลอดจนเรียนรู้คุณธรรม
และจริยธรรมในการสื่อสารและปฏิบัติได้เหมาะสมในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้ลักษณะความสามารถใน
การสื่อสารทางอารมณ์ คุณธรรมและจริยธรรมของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

ภาควิชา วาทยวิทยาและสื่อสารการแสดง
สาขาวิชา วาทยวิทยา
ปีการศึกษา 2549

ลายมือชื่อนิสิต ภัทศรา แสงมาลี
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา รุ่งศรีธัญญาพร
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

4885125728 : MAJOR SPEECH COMMUNICATION

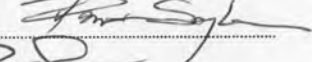
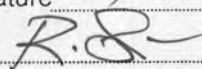
KEY WORD: DEVELOPING EMOTIONAL AND ETHICAL / COMMUNICATION

PASSARA SANGMALEE : DEVELOPING EMOTIONAL AND ETHICAL COMMUNICATION
COMPETENCE IN 6 TO 12 YEAR-OLD THAI CHILDREN.

THESIS ADVISOR : ASST. PROF. ROONG SRIASSADAPORN, Ph.D., 150 pp.

This study was a part of the research project on "personality development in communication of 6-12 year-old Thai children." The main purpose of this study was to identify characteristics of the 6-12 year-old Thai children's emotional and ethical communication competence. In addition, the researcher attempted to find out patterns of the communication activities in helping to develop such abilities in the children. Qualitative data were collected from investigating verbal and nonverbal behaviors of 65 Thai children separating into two groups of 28 children aged between 6-8 years old and 37 children aged between 9-12 years old.

Results of the study revealed that 6-8 year-old Thai children could verbally express more emotional and ethical communication competence than 9-12 year-old ones. Meanwhile, 6-8 year-old Thai children could nonverbally express less emotional and ethical communication competence than 9-12 year-old ones. Such competence could be improved when they were encouraged to participate in communication activities in which they were allowed to communicate their own opinions, freely express their own emotion, learn proper ethical communication, and know how to act appropriately in daily life.

Department	<u>Speech Communication and Performing Arts</u>	Student's signature	
Field of study	<u>Speech Communication</u>	Advisor's signature	
Academic year	<u>2006</u>	Co-advisor's signature	_____

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รุ่ง ศรีธัญญาพร อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้เป็นแบบอย่างของคุณครูที่เปี่ยมไปด้วยความเมตตา ความปรารถนาดี คอยดูแลและห่วงใยลูกศิษย์คน นี้เสมอมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นผู้ให้แนวคิด คำแนะนำ และกำลังใจทุกครั้งที่ศิษย์ประสบปัญหา อีกทั้ง ได้กรุณาเสียสละเวลาเพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องต่างๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

กราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ อวยพร พานิช ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่คอยให้กำลังใจ และห่วงใยศิษย์มาโดยตลอด และขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ศิริชัย พงษ์วิชัย กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางในการทำวิจัย ตลอดจนให้ความเมตตา และเสียสละเวลาสอบวิทยานิพนธ์ให้แก่ผู้วิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณกอล์ฟเพื่อนรัก เพื่อนที่เปี่ยมไปด้วยน้ำใจที่คอยห่วงใย ช่วยเหลือ ให้ คำปรึกษาและให้กำลังใจทุกครั้งและผู้วิจัยประสบปัญหา ขอขอบคุณพี่หลิน พี่ใหม่ พี่พลอย เซฟ ดาว และ เพื่อนๆ วทวิทยา รุ่น 8 ทุกคน รวมทั้งพี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ อีกมากมายที่เป็นกำลังใจและช่วยเหลือกันมา โดยตลอด และที่สำคัญขอขอบคุณพี่ฝ่าย ผู้วิจัยร่วมที่ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือตลอดการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณร้อยตรี ณัฐวุฒิ น้อยนวล ผู้เป็นกำลังใจอันสำคัญ คอยช่วยเหลือ ให้ คำปรึกษา และอยู่เคียงข้างผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบคุณร้อยตรียุทธนา หงษ์โม้ เพื่อนที่ให้คำแนะนำดีๆ แก่ ผู้วิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งขอบคุณได้ ไบรท์ ข้าวเหนียว กอล์ฟ มะโหนก พริก เบนซ์ "อัศวิน จปร." ผู้ เสียสละเวลา เพื่อเป็นกำลังใจสำคัญในการทำวิจัยครั้งนี้ให้สำเร็จลงด้วยดี รวมทั้งสร้างความสุข ความ สนุกสนานให้แก่พี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ ที่เข้าร่วมกิจกรรมในการทำวิจัยครั้งนี้ด้วย

ที่มีโอกาสได้ขอขอบคุณ ดี ทหารผู้ใจดี และพี่ปุก ผู้เป็นกำลังใจสำคัญในการพิมพ์ วิทยานิพนธ์ตั้งแต่แรกเริ่มจนสำเร็จเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ และที่สำคัญขอขอบคุณนายสัตวแพทย์ อนุวัช แสงมาลี พี่ชายที่แสนดี ที่คอยเป็นกำลังใจและให้คำปรึกษาในการเขียนบทคัดย่อของวิทยานิพนธ์ เล่มนี้

และสุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อและคุณแม่ ผู้ให้ชีวิต ความรัก และ การศึกษาแก่ลูกคนนี้ ลูกขอเทิดทูนพระคุณนี้ไว้เหนือสิ่งอื่นใด ขอขอบคุณสมาชิกในครอบครัวที่น่ารักทุกคน ผู้เป็นกำลังใจที่สำคัญที่สุดของผู้วิจัยตั้งแต่แรกเริ่ม จนกระทั่งถึงวันแห่งความสำเร็จวันนี้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช

บทที่

1	บทนำ.....	1
	1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	1.2 วัตถุประสงค์ทั่วไปของการวิจัย.....	4
	1.3 วัตถุประสงค์เฉพาะของการวิจัย.....	4
	1.4 คำถามนำวิจัย.....	4
	1.5 ขอบเขตนำวิจัย.....	4
	1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
	1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5

บทที่

2	แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	6
	2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์.....	6
	2.2 แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม.....	12
	2.3 แนวคิดความสามารถทางการสื่อสาร.....	18
	2.4 แนวคิดการพัฒนามาตรวัดความฉลาดทางอารมณ์ คุณธรรมและจริยธรรม.....	21

บทที่

3	ระเบียบวิธีวิจัย.....	24
	3.1 รูปแบบการวิจัย.....	24
	3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	24

3.3	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	24
3.4	การทดสอบเครื่องมือเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	33
3.5	วิธีการเก็บข้อมูล.....	33
3.6	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
บทที่		
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
4.1	ผลการวิเคราะห์ลักษณะประชากรของกลุ่มตัวอย่าง.....	36
4.2	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล (เรียงลำดับตามคำถามวิจัย).....	39
บทที่		
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	107
5.1	สรุปผลการวิจัย.....	107
5.2	อภิปรายผล.....	120
5.3	ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	125
	รายการอ้างอิง.....	127
	ภาคผนวก.....	132
	ภาคผนวก ก.....	133
	ภาคผนวก ข.....	137
	ภาคผนวก ค.....	141
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	150

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง.....	37
ตารางที่ 2 แสดงลักษณะประชากรศาสตร์ตัวอย่างตามช่วงอายุ เพศ และ ระดับการศึกษา.....	38
ตารางที่ 3 แสดงลักษณะการพูดและการแสดงออกที่พึงประสงค์ทางอารมณ์ของ เด็กไทยอายุ 6 – 8 ปี ในกิจกรรมช่วงแรก.....	39
ตารางที่ 4 แสดงลักษณะการพูดและการแสดงออกที่พึงประสงค์ทางอารมณ์ของ เด็กไทยอายุ 9 – 12 ปี ในกิจกรรมช่วงแรก.....	40
ตารางที่ 5 แสดงลักษณะการพูดและการแสดงออกที่พึงประสงค์ทางอารมณ์ของ เด็กไทยอายุ 6 – 8 ปี ในกิจกรรมช่วงหลัง.....	41
ตารางที่ 6 แสดงลักษณะการพูดและการแสดงออกที่พึงประสงค์ทางอารมณ์ของ เด็กไทยอายุ 9 – 12 ปี ในกิจกรรมช่วงหลัง.....	42
ตารางที่ 7 แสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบจำนวนความถี่พฤติกรรมทางวจนภาษา ที่พึงประสงค์ทางอารมณ์ของเด็กไทยอายุ 6 – 8 ปี และ 9 – 12 ปี ในกิจกรรม ช่วงแรกและในกิจกรรมช่วงหลัง.....	43
ตารางที่ 8 แสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบจำนวนความถี่พฤติกรรมทางอวจนภาษา ที่พึงประสงค์ทางอารมณ์ของเด็กไทยอายุ 6 – 8 ปี และ 9 – 12 ปี ในกิจกรรม ช่วงแรกและในกิจกรรมช่วงหลัง.....	45
ตารางที่ 9 แสดงลักษณะการพูดและการแสดงออกที่ไม่พึงประสงค์ทางอารมณ์ของ เด็กไทยอายุ 6 – 8 ปี ในกิจกรรมช่วงแรก.....	47
ตารางที่ 10 แสดงลักษณะการพูดและการแสดงออกที่ไม่พึงประสงค์ทางอารมณ์ของ เด็กไทยอายุ 9 – 12 ปี ในกิจกรรมช่วงแรก.....	48
ตารางที่ 11 แสดงลักษณะการพูดและการแสดงออกที่ไม่พึงประสงค์ทางอารมณ์ของ เด็กไทยอายุ 6 – 8 ปี ในกิจกรรมช่วงหลัง.....	49
ตารางที่ 12 แสดงลักษณะการพูดและการแสดงออกที่ไม่พึงประสงค์ทางอารมณ์ของ เด็กไทยอายุ 9 – 12 ปี ในกิจกรรมช่วงหลัง.....	49

ตารางที่ 13	แสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบจำนวนความถี่พฤติกรรมทางวัจนภาษาที่ไม่พึงประสงค์ทางอารมณ์ของเด็กไทยอายุ 6 – 8 ปี และ 9 -12 ปี ในกิจกรรมช่วงแรกและในกิจกรรมช่วงหลัง.....	50
ตารางที่ 14	แสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบจำนวนความถี่พฤติกรรมทางอวัจนภาษาที่ไม่พึงประสงค์ทางอารมณ์ของเด็กไทยอายุ 6 – 8 ปี และ 9 -12 ปี ในกิจกรรมช่วงแรกและในกิจกรรมช่วงหลัง.....	52
ตารางที่ 15	แสดงลักษณะการพูดและการแสดงออกที่พึงประสงค์ในด้านคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กไทยอายุ 6 – 8 ปี ในกิจกรรมช่วงแรก.....	54
ตารางที่ 16	แสดงลักษณะการพูดและการแสดงออกที่พึงประสงค์ในด้านคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กไทยอายุ 9 – 12 ปี ในกิจกรรมช่วงแรก.....	56
ตารางที่ 17	แสดงลักษณะการพูดและการแสดงออกที่พึงประสงค์ในด้านคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กไทยอายุ 6 – 8 ปี ในกิจกรรมช่วงหลัง.....	58
ตารางที่ 18	แสดงลักษณะการพูดและการแสดงออกที่พึงประสงค์ในด้านคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กไทยอายุ 9 – 12 ปี ในกิจกรรมช่วงหลัง.....	60
ตารางที่ 19	แสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบจำนวนความถี่พฤติกรรมทางวัจนภาษาที่พึงประสงค์ในด้านคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กไทยอายุ 6 – 8 ปี และ 9 – 12 ปี ในกิจกรรมช่วงแรกและในกิจกรรมช่วงหลัง.....	62
ตารางที่ 20	แสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบจำนวนความถี่พฤติกรรมทางอวัจนภาษาที่พึงประสงค์ในด้านคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กไทยอายุ 6 – 8 ปี และ 9 – 12 ปี ในกิจกรรมช่วงแรกและในกิจกรรมช่วงหลัง.....	65
ตารางที่ 21	แสดงลักษณะการพูดและการแสดงออกที่พึงไม่ประสงค์ในด้านคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กไทยอายุ 6 – 8 ปี ในกิจกรรมช่วงแรก.....	69
ตารางที่ 22	แสดงลักษณะการพูดและการแสดงออกที่ไม่พึงประสงค์ในด้านคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กไทยอายุ 9 – 12 ปี ในกิจกรรมช่วงแรก.....	71
ตารางที่ 23	แสดงลักษณะการพูดและการแสดงออกที่ไม่พึงประสงค์ในด้านคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กไทยอายุ 6 – 8 ปี ในกิจกรรมช่วงหลัง.....	73
ตารางที่ 24	แสดงลักษณะการพูดและการแสดงออกที่ไม่พึงประสงค์ในด้านคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กไทยอายุ 9 – 12 ปี ในกิจกรรมช่วงหลัง.....	75

ตารางที่ 25	แสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบจำนวนความถี่พฤติกรรมทางวจนภาษาที่ไม่พึงประสงค์ในด้านคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กไทยอายุ 6 – 8 ปี และ 9 – 12 ปี ในกิจกรรมช่วงแรกและในกิจกรรมช่วงหลัง.....	76
ตารางที่ 26	แสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบจำนวนความถี่พฤติกรรมทางวจนภาษาที่ไม่พึงประสงค์ในด้านคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กไทยอายุ 6 – 8 ปี และ 9 – 12 ปี ในกิจกรรมช่วงแรกและในกิจกรรมช่วงหลัง.....	80
ตารางที่ 27	แสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบจำนวนความถี่พฤติกรรมทางวจนภาษาที่พึงประสงค์ทางอารมณ์ของเด็กไทยอายุ 6 – 8 ปี ในกิจกรรมช่วงแรกและช่วงหลัง.....	87
ตารางที่ 28	แสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบจำนวนความถี่พฤติกรรมทางวจนภาษาที่พึงประสงค์ทางอารมณ์ของเด็กไทยอายุ 6 – 8 ปี ในกิจกรรมช่วงแรกและช่วงหลัง.....	88
ตารางที่ 29	แสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบจำนวนความถี่พฤติกรรมทางวจนภาษาที่พึงประสงค์ทางอารมณ์ของเด็กไทยอายุ 9 – 12 ปี ในกิจกรรมช่วงแรกและช่วงหลัง.....	89
ตารางที่ 30	แสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบจำนวนความถี่พฤติกรรมทางวจนภาษาที่พึงประสงค์ทางอารมณ์ของเด็กไทยอายุ 9 – 12 ปี ในกิจกรรมช่วงแรกและช่วงหลัง.....	90
ตารางที่ 31	แสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบจำนวนความถี่พฤติกรรมทางวจนภาษาที่ไม่พึงประสงค์ทางอารมณ์ของเด็กไทยอายุ 6 – 8 ปี ในกิจกรรมช่วงแรกและช่วงหลัง.....	91
ตารางที่ 32	แสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบจำนวนความถี่พฤติกรรมทางวจนภาษาที่ไม่พึงประสงค์ทางอารมณ์ของเด็กไทยอายุ 6 – 8 ปี ในกิจกรรมช่วงแรกและช่วงหลัง.....	92
ตารางที่ 33	แสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบจำนวนความถี่พฤติกรรมทางวจนภาษาที่ไม่พึงประสงค์ทางอารมณ์ของเด็กไทยอายุ 9 – 12 ปี ในกิจกรรมช่วงแรกและช่วงหลัง.....	93

